

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiæ Augustæ Scriptores VI

Ælius Spartianus. Vulc. Gallicanus. Julius Capitolinus. Trebell. Pollio. Ælius
Lampridius. Flavius Vopiscus

Spartianus, Aelius

Lugduni Batavorum, 1671

De Tetrico Seniore, XXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51232)

Hic ea die qua est amictus à militibus peplo imperatorio, concione habita dixisse fertur, *Commilitones, bonum ducem perdidistis, & malum principem fecistis*. Denique quum multa strenue in imperio fecisset, quod esset severior & gravior militibus, ab iisdem ipsis à quibus factus fuerat, interemptus est. Hujus insigne est quod convivio discumbere milites, ne inferiora denudarentur, cum sagis iussit, hyeme gravibus, æstate perlucidis.

DE TETRICO SENIORE, XXIII.

²⁴ **I**nterfecto Victorino & ejus filio, ³ mater ejus Victoria sive Victorina, Tetricum senatorem pop. Rom. ⁴præsdatum in Gallia regentem, ad imperium hortata, quod ejus erat, ut plerique loquuntur, affinis, Augustum appellari fecit, filiumque ejus Cæsarem nuncupavit. Et quum multa Tetricus feliciter egisset, diuque imperasset, ⁵ ab Aureliano principe victus, ⁶ quum militum suorum impudentiam & proca-

cita-

Sequitur sum hunc ordinem verborum; quem præibat mihi Pal. vulg. *Saturninus optimus ducum, &c.* meo iudicio minus recte. ortus autem error inde, quod illud *Saturninus* primo loco positum notaret numerum tyrannorum. Certe ita comparet in Palatino, & quidem minio insignitum.

⁶ *Victorium barbaris etiam ubique notarum.*] Editi *barbarum*. sed malui alterum quod tuetur se fide Palatini, aliorumque mss.

CASAVBONVS.

¹ *Commilitones, bonum ducem perdidistis, &c.*] Eadem vox cognominis alterius tyranni fuit, cui postea delatum similiter imperium. Vide Flavius Vopiscum in Saturnino.

² *Ne inferiora denudarentur, &c.*] Apparet poni solitas braccas cum discumberent: adhuc enim ea ætate

braccarum infrequentior usus: neque inter domesticas ea vestis fuit; sed inter militares potius & viatorias.

⁴ *Præsdatum in Gallia regentem.*] Tuebatur præsidatu Aquitanos, ait Aurelius Victor.

SALMASIUS.

³ *Mater ejus Victoria sive Victorina.*] *Victoria sive Vitruvia.*

GRUTERVS.

³ *Mater ejus Victoria sive Victorina.*] Pal. tertio habet, *sive Vitruvia*; ut nullum relinquatur dubium, id vocis admittendum in contextum.

⁵ *Ab Aureliano victus.*] Pal. abest illud *Principe*, quod sequebatur in vulgatis nomen *Aureliani*. itaque id delevi; tanto facilius, quod repetetur statim post.

CASAVBONVS.

⁶ *Cum militum suorum impudentiam & pro-*

citatem ferre non posset, volens se gravissimo principi & severissimo dedit. Versus denique illius fertur, quem statim ad Aurelianum scripserat,

Eripe me his invicte malis.

Quare quum Aurelianus nihil simplex neque mite aut tranquillum facile cogitaret, senatorem pop. Rom. eundemque consularem, ² qui jure præsidiali omnes Gallias rexerat, per triumphum duxit eodem tempore quo & Zenobiam Odenati uxorem cum filiis minoribus Odenati Herenniano & Timolao: pudore tamen victus vir nimium severus, eum quem triumphaverat, ³ correctorem totius Italiæ fecit, id est Campaniæ, Samnii, Lucaniæ, Brutiorum, Apuliæ, Calabriæ, Hetruriæ, atque Umbriæ, Piceni, & Flaminia, ⁴ omnisque annonariæ regionis: ac Tetricum non solum

proacacitatem ferre non posset.] Vopiscus in Aureliano: ipso Tetrico exercitum suum prodente, quod ejus scelera ferre non posset. Aurelius Victor in Aureliano planius rem aperit.

¹ *Quem statim ad Aurelianum scripserat.] Forte, quem in eo statu ad A. in reg. est, ad A. Cos. scr. quod ferri non potest: nam etsi consul forte tum fuit Aurelianus; non tamen ad illum tanquam ad consulem scripsit Tetricus.*

³ *Correctorem totius Italiæ fecit.] Vopiscus longe aliter in Aureliano: Tetricum triumphatum correctorem Lucaniæ fecit. Vopisco uterque Victor consentit, & cum his Eutropius. Errat igitur Pollio.*

⁴ *Omnisque annonariæ regionis.] Et in Urbe & in variis Italiæ locis annonæ populo dividebatur: eaque cura certis hominibus mandari solita. præfectorum annonæ urbiæ passim fit mentio: curæ alimentorum in Italia meminit Spartianus in Juliano. Capitolinus de Pertinace: alimentis dividendis in via Emilia procuravit. Aliquando scribebam, omnium annonariæ erogationi. sed nihil mutan-*

dum, & aliter interpretandum. nam Italiæ regiones quædam erant, quas vocabant annonarias, ut Tuscia. Ammianus libro xxvii. Paulo ante nova portenti species per annonariam apparuit Tusciam, in oppido Pistorienfi.

GRUTERUS.

¹ *Quem statim ad Aurelianum.] Sic & Pal.*

² *Qui jure præsidiali.] Palat. præsidiali.*

SALMASIUS.

⁴ *Omnisque annonariæ regionis.] Quæ de annonæ divisione in urbe & aliis Italiæ locis, deque alimentariæ rei procuratione heic notavit vir omnium æstimatione major, nihil ad hanc annonariam regionem prorsus pertinet. nihilo etiam magis pertinet, etsi verum sit, quod idem ait, Italiæ quasdam regiones fuisse quæ annonariæ vocarentur. Quædam sane ita appellatæ fuere, ut Tuscia & Picenum: sed illa ad distinctionem Tusciæ urbiæ, hoc urbiæ Piceni. ceterum reliquæ omnes Italiæ provinciæ*

vinciarum annoniarum haud minus fuere quam Picenum & Tusciam, & sub illo generali nomine annoniarum regionis cuius haec meminit Trebellius, comprehensa sunt. sic urbicaria regio, omnes provincias suburbicarias comprehendebat. nunc expendenda sunt & discutienda Trebellii verba. dicit Tetricum correctorem totius Italiae esse ab Aureliano factum, id est, inquit, Campaniae, Samnii, Lucaniae, Bruttiorum, Apuliae, Calabriae, Etruriae atque Umbriae, Piceni & Flaminiae, omnisque annonariae regionis. cum totam Italiam dixisset, nec tamen omnes Italiae provincias enumerasset, addidit: *omnisque annonariae regionis*. quibus verbis etiam complexus est ceteras Italiae provincias, quas non nominavit, ut Histriam, Venetias, Liguriam: eademque appellatione annonariae regionis eas quoque censas fuisse, quas enumeravit, aperte declarat. dicta autem omnes Italiae regiones annonariae, & tota Italia annonaria regio, ab annonaria functione quam ad exercitum comitatumque imperatoris alendum, qui semper, aut maxima parte aderat, conferre consueverat. hanc solam olim praestationem cum agnosceret, postea etiam tributo onerata est. Aurelius Victor in Maximiano Herculeo: *parte Italiae in vectum tributorum ingens malum: nam cum omnis eadem functione moderateque ageret, quo exercitus, atque imperator, qui semper aut maxima parte aderant, alii possent, pensionis inducta lex nova, quae sane illorum temporum modestia tolerabilis in perniciem processit. per functionem intellige annonariam: per pensionem, tributum. sic in leg. iv. Cod. Theod. pensionem glebalem ab annonaria functione distinguit, tit. de indulg. deb. ab omni intra Italiam jugatione quam munere annonariae functionis absolvimus, etiam glebalem pensionem jubet serenitas nostra removeri. alibi etiam functionem glebalem vocat de gleba senatoria. annonariam illam functionem etiam urbicaria regio conferebat, ut constat ex leg. xiv. Cod.*

Theod. titulo quo supra: *quod de annonariis functionibus per urbicarias regiones clementia nostra concessit, etiam in largitionalibus titulis & emphyteuticis resp. praediis custodiri mandamus. & leg. vii. tit. tributa in ipsis speciebus inferri: quod per aequae in omni vino quod ex urbicaria regione confertur, observandum esse censemus. hoc igitur differebant annonariae & urbicariae regiones, quod urbicariae utique & annonariae fuerint, id est annonariam functionem praestiterint: at non omnes annonariae, urbicariae etiam appellatae. nam Italiae omnes regiones sic dicebantur proprie, vel quod olim solae huiusmodi functioni essent obnoxiae exemptis urbicariis: vel ut ab urbicariis distinguerentur hoc appellationis discerniculo, cum utraque tamen idem praestationis onus munusque subirent. de urbicariis porro provinciis quae sit earum denominationis ratio, quamquam ipsae sint aut ubi sitae, eademne urbicariae cum suburbicariis an diversae, doctissimi quaesiverunt huius aetatis homines. inter multas & varias hoc vel illud sentientium, & inter se dissentientium opiniones, occasione data, quae si nunc amitteretur, haud alias fortasse tam opportunam se praerberet, non dubitabo quid de illis mihi sententiae sit haec paucis ostendere. sciendum est igitur hoc primum, urbicariarum regionum non aliunde peti posse aut debere rationem nominis quam ab urbe: deinde secundum hanc appellationis suae causam non alias fingi cogitari posse quam quae urbi ita proxima essent, ut nullis quasi proximioribus potuerit istud nomen aptari. ab urbe, *urbicus, urbicarius & urbanus* *ὀρβικὸς* synonyma sunt. inde urbica & urbicaria & urbana praefectura dicebatur. urbici & urbani & urbicarii de scurris & mimis. urbani & scurrae olim iidem. Plautus: *urbani homines quos scurras vocant*. Graeci *ἀστὴς καὶ ἀστειλὸς* appellarunt. media Latinitas scurras histiones & mimos appellavit. unde *scurra mimarii*, & *scurra mimici* apud*

apud hos auctores multis locis. Prudentius:

Dum scurra saltat fabulam.

urbanos igitur qui iudem olim cum scurris, etiam mimos & histriones vocaverunt. Catullum mimographum *urbanum* appellat Juvenalis:

— *urbani phasma Catulli.*

idem Atellanarium *urbicum* dixit.

Urbicum exodiorisum movet Atellana.

Fulgentio *urbicarius*. sic regiones *urbicariae*, & *urbanae* & *urbicae* quoque possunt dici. si *urbicarium* & *urbanum* idem; profecto *suburbanum*, & *suburbicarium* idem quoque esse plus quam necesse est. *suburbicariae* igitur provinciae eadem fuerint cum *suburbanis*. rursus oportet *urbicarias* & *suburbicarias* easdem fuisse. nam si *urbicariae* provinciae ab urbe denominationem sumpserunt, & ita dictae sunt urbi vicinae regiones, & circumjacentes urbi: nullum potest esse dubium quin & *suburbicariae* eadem quoque sint, quae & idem omnino significant. *suburbicariae* enim sunt quae sub urbe sunt. qui rationes non audiunt, testimoniiis saltem credant. auctores passim confundunt *urbicarias* & *suburbicarias* regiones. Cajus & Theodosius de limitibus agrorum, *Tuscia urbicaria* meminerunt. in Cod. Theod. *suburbicaria* appellatur leg. xii. de indulg. deb. *Picenum* & *Tusciam suburbicarias* regiones septimam tributorum ad supputationem professionis antiquae per universos titulos iulenus agnoscere. *Picenum suburbicaria* regio in hac eadem lege vocatur. *suburbicarium* in Notitia imperii: *consulares, Flaminiae & Piceni ammonarii, Tusciae & Umbriae, Piceni suburbicarii.* eadem Notitia: sub dispositione Praefecti praetorio Italiae decem & septem: *Venetiae, Emiliae, Liguriae, Flaminiae & Piceni ammonarii, Tusciae & Umbriae, Piceni suburbicarii.* ibidem: provinciae *consulares, Campania, Tusciae & Umbriae, Piceni suburbicarii.* quod *suburbicarium* illis omnibus locis nominatur. Notae litterarum Petri Diaconi, Magnonis

& Papii *urbicarium* vel *orbicarium* nuncupant. Petrus Diaconus: *Pic. ORB. Piceno orbicario.* quod perperam scriptum est pro *urbicario*, corrigendum igitur. *Pic. VRB. Piceno urbicario.* apud Papiam ita etiam legendum: *Pic. VRB. Piceno urbicario. Pic. Picenum.* recte apud Magnonem de Notis juridicis:

Pic. Piceno.

Pic. ANN. Piceno ammonario.

Pic. VRB. Piceno urbicario.

dicat quisque quod voluerit: quantumlibet garriant imperiti: quibus solemne est nugae effutire, effutiant: *urbicariae* tamen regiones eadem erunt cum *suburbicariis*. de nomine quoniam peractum est, & satis ex iis quae diximus constat, *urbicarias* & *suburbicarias* easdem esse, atque ita dictas fuisse regiones quae urbi circumjacebant: nunc illud superest dicendum ac docendum quos usque ad fines procurerint istae *urbicariae*, & ubi earum terminus haerit, steteritque. quidam enim hodie illarum regionum limites ita late patere voluerunt, ut parum abfuerit quin de *urbicariis orbicariis* facerent. nulla olim fere colonia fuit in Italia, nullum municipium, nulla praefectura quae non certum agri modum adscriptum assignatumque haberet, cujus intra fines, ejus ad quem pertineret colonia vel municipii vel praefecturae magistratui vis dicendi, coercendique libera potestas esset. territorium Latini dixerunt illum agri modum intra quem colonia vel municipii iurisdicatio coercitioque esset. Glossa: *territorium, ἀγρός ἐπὶ κλιμακία, ἐπιπέλασμα, ἐνορία, ἀεὶ κλιμακία.* notum est ex Pomponio D. de verb. signif. *territorium* esse universitatem agrorum intra fines cuiusque civitatis. quod ab eo dictum quidam ajunt, quod magistratus ejus loci intra fines eos terrendi, id est summo vendi jus habet. Frontinus *territorium* putat esse dictum, quod hostis terrendi causa constitutum esset. quae omnia sunt falsa & inepta: nec enim *territorium* à terrendo, sed compositum voca-

vocabulum ab antiqua voce *tores* quæ terminum significabat, & terra. hinc *territorium* illud omne terræ vel agri spatium certis terminis definitum delimitatumque, intra quod jurisdictionem civitas aliqua habere deberet. *torrem*, ut dixi, vel *torrem* veteres terminum vocabant. cujus vocis vestigium remansit in dictione *extorris*, qui extra torrem, id est limitem pulsus est, ὁ ἐξοριθεύς. ut *exsul* qui extra solum. antiqui autem *torrem* pro torre dicebant. non enim geminabant consonantes. sic *torum* pro *torrum* vel *torridum*. vide Festum. torris limitis etiam mentio in fragmentis de limitibus: *limitem torrem*, hoc est *torum* sine dubio invenies. sed de his alibi. *territorium* ἐνοεῖα Græci interpretantur. Glossæ: *territorium*, ἐνοεῖα, ad verbum est quod hodie *finagium* vocamus. sic enim hodie *territoria* oppidorum & pagorum vocare consuevimus. id Græcis ἐνοεῖα. nam ὄρος est terminus & ἔνος. Glossæ: *cippus* ἔνος λιθίνος. id est terminus lapideus. Joannes Pediasimus: ἐν τοῖς ἑξοχῶσιων δὲ τοῖς εἰσβάσιμῶν πέτρας ὄρειας, ἢ πέτρης, ἢ λάσπερα πέντε ὡς ἐνοεῖα. ita enim ibi habet codex Palatinus, non *συνόρα*. sic *finis* pro regionibus apud veteres. in illis finibus, pro in illis regionibus. *regiones* etiam pro *territoriis* dicebant. Sæculus Flaccus: *regiones* autem dicimus intra quarum *finis*, singularum *coloniarium*, aut *municipiorum magistratibus* jus dicendi coercendique est *libera potestas*. πάγων τῆ πόλεως vocat Eusebius in epistola Sabini præfæcti prætorio Latina quam Græce reddidit: ὡς τὰς λογιστὰς καὶ τὰς στρατηγὰς καὶ τὰς προποσίτας καὶ πάγων ἐκείνης πόλεως. sed ibi omnino legendum puto: καὶ τὰς προποσίτας καὶ πάγων ἐκείνης πόλεως. nec dubito fuisse in Latino: & præpositis pagorum uniuscuiusque civitatis paulo post in eadem: τὰς κατὰ ἀγρὸς ἐπιτεταμένους eisdem appellat: λογιστὰς καὶ στρατηγὰς, καὶ τοὺς κατὰ ἀγρὸς ἐπι-

τεταμένους. præpositi pagorum dicuntur in Cod. Theod. de erogatione militaris annonæ: ut procuratores seu susceptores vel præpositi pagorum & horreorum eam comparent. certa illa & indubitata correctio apud Eusebium τῶν πάγων τῆ ἐκείνης πόλεως. id est, pagorum qui intra cuiusque civitatis fines sunt sitii. singuli enim quique pagi ejus ubi intra cujus territorium erant positi, jurisdictioni subiacebant. Sæculus Flaccus de condit. agrorum: sed & pagi sæpe significanter finiuntur, de quibus non puto questionem futuram, quorum territoriorum ipsi pagi sunt, sed quatenus territoria: quod tamen intelligi potest vel ex hoc, magistri pagorum, quod pagos lustrare soliti sunt, uti trabanus quatenus lustrarent. magistri pagorum Sæculo sunt, qui Eusebio & Theodosio præpositi pagorum. sequitur apud eundem Sæculum: si vero de ipsis pagorum questionem quis moveat, amplè rei negotium movebitur. respiciendum tamen, ut sæpe diximus, quibus ex utroque locatur. nam & quoties militi prætereunti, alicui comitatus annonæ publicæ præstanda est, si ligna aut stramenta deportanda, quærendum quæ civitates quibus pagus hujusmodi munera præbere soliti sint. τὰς ἀμφοὶ πόλιν ἀγρὸς vocat Eusebius histor. Eccles. lib. ix. καὶ τῆ ἑκείνου ἀγρῶν ἀποδοῦναι φησὶν, ὡς ἐροῦντες τῆ πόλεως καὶ τῆ ἀμφοὶ τῶν πόλιν ἀγρῶν, ὡς ἀπὸ ἐκείνης αὐτῶν Χριστιανῶν ἀπελάσσει, territorium civitatis hodie vocamus *banleucam* vel *bannileugam*. & pagi qui in territorio alicujus civitatis sunt sitii, dicuntur esse in *banleuga* urbis illius. de qua voce alii dixerunt, & nos alibi dicemus. quibusdam coloniis & municipiis nulla erat extra muros urbis jurisdictione. Hyginus de limitibus agrorum: sunt nihilominus quedam municipia quibus extra murum nulla sit jurisdictione. Sæculus Flaccus de condit. agror. aliquibus vero auctores distinctionis reliquerunt aliquid agri eis quibus assignerunt, quatenus haberent jurisdictionem: aliquos intra muros cohibuerunt, quod igitur aliis urbibus, coloniis & municipiis territorium, hoc urbi Ro-

ma *urbicaria* regiones fuere vel *suburbicaria*. numero etiam singularitatis *urbicariam* regionem dixerunt. Cod. Theod. *unum quod ex urbicaria regione confertur. urbicariae regiones, ἀμφὶ τῶν πόλεων χωρᾶν, ἢ καὶ πόλεων χωρᾶν*, unica voce, ἢ *ἀεὶ χωρᾶν*, *urbicaria regio*: intra quam scilicet urbis magistratui, hoc est urbis praefecto, jus dicendi coercendique potestas esset. non enim intra muros cohibita fuit *urbica* iurisdicatio. nec rursus libera & indefinita iuris passim exercendi licentia totam Italiam pervagata est, sed aliarum omnium minorum civitatum more & constituto, certa habuit regionum spatia vice territorii quatenus procurreret & extenderetur. usque ad centesimum porro lapidem ivisse praefecturae urbanae extra urbem in iure dicundo potestatem, inter omnes convenire video. Cassiodorus in formula urbanae praefecturae: *ditioni tuae non solum Roma commissa est, quamvis in illa continentur universa, verum etiam intra centesimum milliarium potestatem te protendere, antiqua iura voluerunt: ne tanta civitatis iudicem muralis agger includeret, cum Roma omnia possideret.* aliis auctoribus qui cognitionis praefecti urbis intra centesimum lapidem coercita meminerunt, testimonium denunciare prorsus supervacaneum est. regiones igitur omnes extra urbem intra centesimum illum lapidem, quousque *urbica* iurisdicatio ingrediebatur, *urbicariae* dictae & *suburbicariae*. hinc semper urbs & *urbicariae* regiones una ambulabant. ἢ *πόλις καὶ αἱ ἀεὶ πόλεων χωρᾶν. urbs & urbicaria regio: ἢ πόλις καὶ ἡ ἀεὶ χωρᾶν*. nam quae *urbicaria* regio dicitur in Cod. Theod. de toto illo tractu qui urbi circumjacebat, & suberat iurisdictioni praefecti urbis, *Romana regio* vocatur in antiquo lapide:

POLLIO. IVLIO. CLEMENTIANO
 SEVENTORI CIVIVM
 NECESSITATIS. AVRARIAM
 DEFENSORI. LIBERTATIS.
 REDONATORI. VIAM. POPVLI

OMNIVM. MVNERVM. RECREATORI
 VNIVERSA. REGIO. ROMANA
 STATVAM. COLLOCAVIT
 CVRANTE CL. PLOTIANO.

*universa Romana regio, & universa urbicaria regio idem est. quo nomine ἢ πῦσις ἀεὶ χωρᾶν ἢ τῆ πόλεως ἢ τῆ Ρώμης intelligitur. sic omnem annonariam regionem heic Trebellius de tota Italia quae annonaria erat. urbem & Romam dicere idem erat. nam Roma, ut pueri sciunt, per excellentiam *urbs* dicebatur. Stephanus ἐθνικῶς ἀφ᾽ οὗ in voce Ἀλεξανδρῶνα. ἐλέγχετο δὲ κατὰ ἐξοχὴν πόλις καὶ πολιτῶν ἐξ αὐτῆς, ὡς αὖτε αἱ Ἀθῶναι, καὶ αὖτις καὶ αὖτις οἱ Ἀθῶναιοι, ὡς καὶ ἐπὶ Ρώμης λέγεται ἐξ ὧν. hinc Romana regio, eadem cum *urbicaria*. urbi autem adeo connexa istae provinciae *urbicariae*, ut nunquam ab urbe disjungerentur: & quemadmodum urbs ab Italia separatur, ut cum dicitur urbe & Italia alicui interdici, sic *urbicariae* regiones ab Italia separantur duobus aut tribus locis in Cod. Theod. cui urbe interdicitur, non dubium eidem quoque *urbicariis* regionibus interdici. ex septemdecim vero Italiae provinciis nulla tota aut integra intra centesimum illud ab urbe milliarium fuisse reperitur inclusa, sed pars Piceni tantum ab uno latere, & pars Tusciae ab altero. unde factum ut pars illa Tusciae, quae urbi propinqua & intra terminos *urbicae* iurisdictionis erat conclusa, *Tuscia urbicaria* vel *suburbicaria* diceretur: altera vero pars, quae extra *urbici* territorii fines esse inveniebatur, Italiae accenseretur, & *annonariae* Tusciae nomine cognosceretur. idem de Piceno dicendum. & hanc rationem putamus esse, quare nullae aliae ex Italiae provinciis praeter has duas, Picenum, inquam, & Tusciam, apud auctores nominatim dictae inveniantur *annonariae*, aut *suburbicariae*. nam ex duabus *Tusciae*, vel potius ex duabus *Tusciae* partibus, pars illa quae propter vicinitatem urbis iurisdictioni *urbicariae* adscripta erat, *urbicaria* dicebatur ad distinctionem*

tionem alterius, quæ quod longius esset posita quam ut terminis urbanae praefectura cognitionem coercentibus comprehendi quiret, Italia accensebatur, & recenserebatur inter regiones annonarias. nec secus de Piceno. hinc *Picenum annonarium*, & *urbicarium* legimus: *Tusciam annonariam*, & *urbicariam*. Campaniam annonariam non legimus, ideo quod nulla erat Campania urbicaria: nec Samnium annonarium, quia nullum Samnium urbicarium à quo distingui deberet. sic de Apulia, Lucania, Calabria, & reliquis Italiae provinciis quarum nulla non annonaria fuit, nulla tamen annonaria nominatim appellata est. quid enim opus erat, exempli gratia, *Calabriam annonariam* appellare, cum nemo in eo posset errare, nec de alia Calabria intelligere quam de annonaria? sed cum duæ essent Tusciae, altera urbicaria, altera annonaria; duo item Picena, alterum urbicarium, alterum annonarium: necessario horum appellationum adjectione distinguenda fuere illarum provinciarum ne confundi possent. illud vero valde animadversione dignum, nec omittendum, ita semper distinctas & disjunctas fuisse provincias urbicarias vel suburbicarias, ab annonariis, ut satis constet duas Tuscias, urbicariam & annonariam, quamvis adeo vicinas, ut una magis quam duæ provinciarum censerentur, nunquam ab uno eodemque iudice administratas esse, cum tamen Tuscia annonaria non sola per se administraretur, sed cum Umbria juncta unum rectorem acciperet. sic Picenum quoque annonarium ita semper ab urbicario Piceno divisum separatumque est, ut nunquam eundem consularem habuerit, sed potius cum Flaminia jungeretur, & ab uno eodemque praeside regeretur. hinc illud est quod Trebellius hoc loco in enumeratione provinciarum Italiae non Tusciam aut Picenum separatim nominet, ut Calabriam, Apuliam, Lucaniam & reliquas, sed Tusciam

cum Umbria junctim proferat, & Picenum cum Flaminia. sic enim loquitur: *totius Italiae, id est, Campania, Samnii, Lucaniae, Bruttiorum, Apuliae, Calabriae, Etruriae atque Umbriae, Piceni & Flaminiae, omnisque annonariae regionis.* ita distinguendum est in verbis Trebellii. ubicumque igitur legis correctorem aut consularem Tusciae & Umbriae, Piceni & Flaminiae, semper de Tuscia annonaria, & Piceno annonario tibi erit accipiendum. infinitis locis veteres inscriptiones habent mentionem consularis Piceni & Flaminiae, consularis Tusciae & Umbriae, & modo consularem, modo correctorem nominant. in Notitia imperii etiam Tuscia annonaria, & Umbria uni consulari dantur regendae: Picenum annonarium & Flaminia uni item consulari. cum igitur Tetricum totius Italiae correctorem ab Aureliano factum esse dicit Trebellius, correctorem eum etiam urbicariis regionibus datum esse minime intelligendum. Italia enim ab urbe, & annonaria regio ab urbicaria separatur: sed annonariae regiones cum Italia incedunt, urbicariae cum urbe. *tota Italiae, & omnis annonaria regio* apud Trebellium, quod ad significationem, eadem omnino res est. qui totius Italiae corrector erat, idem omnis annonariae regionis etiam fuisse corrector censendus est. sic qui urbi praefectus fuit, idem & urbicarias regiones sub se habuit. rationalis rei privatae per urbem Romam, fuit & per urbicarias regiones. alius enim erat rationalis rei privatae per Italiam, hoc est per annonariam regionem. sic & procurator rei privatae per urbem & urbicarias regiones in Notitia imperii. sic urbis olim Episcopus diocesim suam habuit urbicariam vel suburbicariam provinciarum limitibus definitam & circumscriptam, quod pluribus confirmare non hujus est loci nec temporis. de suburbicariis & annonariis provinciis satis est mihi ad hunc locum dixisse quæ ad

lum vivere, sed etiam in summa dignitate manere passus est, quum illum sæpe collegam, nonnunquam commilitonem, aliquando etiam imperatorem appellaret.

DE TETRICO JUNIORE, XXIV.

Hic puerulus à Victoria Cæsar est appellatus, 25
 quum illa MATER CASTRORUM ab exercitu nuncupata esset. qui & ipse cum patre per triumphum ductus, postea omnibus senatoriis honoribus functus est, illibato patrimonio, quod quidem ad suos posteros misit, ¹ ut Gellius Fuscus dicit, semper insignis. Narrabat avus meus, hunc sibi familiarem fuisse, neque quemquam illi ab Aureliano, aut postea ab aliis principibus, esse prælatum. Tetricorum domus hodieque extat, ² in monte Cælio ³ inter duos lucos contra

tra
 eum illustrandum facere visa sunt. cum hanc meam de provinciis urbicatis sententiam ante triennium doctissimo & amicissimo meo Jureto communicassem & probassem, ne primus in evulgandis essem, quæ de hac re mihi videbar primus observasse, occupavit edito de suburbicatis & Ecclesiis libello eruditissimus & amicissimus juvenis Jac. Gothofredus, celeberrimi clarissimique Jurisconsulti Dionysii Gothofredi doctoris mei filius. sic,

Quoniam occupat alter ne primus forem,

Ne salus esset studui, quod superfuit.

¹ Ut Gellius Fuscus dicit, semper insignis.] Palatinus: *Agellius* habet. an *Arellius Fuscus*? *Arellium Fuscum* consularem supra habuimus in Pisonæ, sed quem eundem cum hoc esse non nisi temere potest affirmari.

² In monte Cælio inter duos lucos.] *M. Manlii* domum, ejus qui regnum affectavit, duobus lucis convestitam fuisse tradit Cicero pro domo sua, his

verbis: *M. Manlius cum ab ascensu Capitolii Gallorum impetum repulisset, non fuit contentus beneficii sui gloria, regnum appetisse est iudicatus: ergo ejus domum eversam duobus lucis convestitam videtis. an hi duo luci fuerint, quorum hec mentio, nunc non est otium quærere.*

GRUTERUS.

¹ Ut Gellius Fuscus.] Pal. ut *Dagellus Fuscus*. forte, ut *Agellius Fuscus*.

³ Inter duos lucos.] Haud aliter quoque Pal.

CASAUBONUS.

² In monte Cælio inter duos lucos contra *Isium Metellinum*.] Scripti, inter duos locos. corrupte. sic alius Romæ locus dictus, inter duos lauros. cujus in Martyrologio fit mentio, III. idus Augusti. *Ἰσίδωρ* Latinis, *Isium* & *Isium*. sic statim, *picaturatum de musæo* etiam in membranis, id est, musivo, ut usitatus dicitur. erant plura jam Romæ templa *Isidis*, distincta cognominibus.